

Sygn. akt II CSK 390/14

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa S. Spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością z siedzibą w R.
przeciwko M. Z.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 stycznia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 stycznia 2014 r., sygn. akt I ACa
(...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.800,- (jeden tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwana M. Z. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 16 stycznia 2014 r., oddalającego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w P. z 24 lipca 2013 r., którym utrzymano w całości nakaz zapłaty z dnia 17 grudnia 2012 r. wydany w postępowaniu nakazowym, którym zasądzono na rzecz powoda S. spółki z o.o. kwotę 124.644,93 zł z odsetkami tytułem zapłaty za dostarczone materiały.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyście umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli jest spełniona przynajmniej jedna z nich. W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wnioskodawczyni oparła na przyczynie wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., podnosząc, że skarga jest oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd Apelacyjny niewłaściwie zastosował art. 60 k.c.

w zw. z art. 65 k.c. przyjmując, iż pozwana deklarując wiedzę o umowach, potwierdziła czynności pełnomocnika i uznała roszczenie co do zasady, czyli złożyła oświadczenie woli, podczas gdy - zdaniem skarżącej - było to jedynie oświadczenie wiedzy, błędnie nie uwzględnił nieważności pełnomocnictwa ogólnego (art. 98 w zw. z art. 99 § 2 k.c.), pominął część zarzutów apelacyjnych, wreszcie dokonał błędnej wykładni art. 5 k.c. pomijając kontekst sytuacyjny, czynnik emocjonalny i doniosły wpływ relacji rodzinnych na zachowanie pozwanej, nakazujące przyjąć że powódka nadużyła prawa podmiotowego.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym jego zdaniem Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią jurydyczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia.

Nie odpowiada temu wymaganiu przedstawione przez skarżącą uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, ponieważ oparte jest na przedstawieniu własnej wersji okoliczności sprawy, konkurencyjnej wobec podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Z ustaleń Sądu wynika jednoznacznie, że powódka prowadziła przez wiele lat działalność gospodarczą, w związku z którą udzieliła synowi pełnomocnictwa rodzajowego ograniczonego do czynności z nią związanych, otrzymywała faktury od powódki i na ich podstawie dokonywała rozliczeń podatkowych, a po ujawnieniu zadłużenia i w odpowiedzi na wezwanie do zapłaty w dwóch kolejnych pismach złożyła wyraźne oświadczenie w przedmiocie

zobowiązania do spłaty długu w oznaczonych ratach. Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany podstawą faktyczną zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), a skargi nie można oprzeć wprost ani pośrednio na kwestionowaniu ustaleń lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Co więcej, przedstawiony problem kwalifikacji oświadczeń złożonych przez skarżącą nie nosi znamion oczywistości, skoro, jak sama przyznaje, były one na tyle niejednoznaczne, że mogły być interpretowane w różny sposób, a to w sposób logiczny wyklucza oczywiste, widoczne *prima facie* naruszenie prawa. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z 4 listopada 1998 r., II CKN 866/97 (OSNC 1999, nr 3, poz. 66) przyjmując, że pełnomocnictwo rodzajowe powinno określać rodzaj czynności prawnej objętej umocowaniem oraz jej przedmiot. Jeżeli zaś rodzaj czynności prawnej nie jest w pełnomocnictwie określony w sposób wyraźny, dla ustalenia rzeczywistej woli reprezentowanego mają zastosowanie reguły interpretacyjne obowiązujące przy tłumaczeniu oświadczeń woli (art. 56 i 65 k.c.). Z kolei oceniając oświadczenia pozwanej skierowane do powódki, jak trafnie wskazał Sąd należy mieć na uwadze nie tylko ich pisemną treść, ale także cel i okoliczności towarzyszące ich złożeniu. Zwrócenie się przez dłużnika do wierzyciela z zapewnieniem, że zapłaci pozostałą część należności i wnioskiem o rozłożenie należności głównej na raty bez zakwestionowania salda rozliczeń stanowi czynność w znaczeniu materialnoprawnym (uznanie roszczenia).

W oczywisty sposób nie odpowiada przyczynie kasacyjnej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. twierdzenie o naruszeniu art. 5 k.c. Jak już wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 26 marca 2014 r., V CSK 344/13 (nie publ.) "Sposób stosowania konstrukcji nadużycia prawa podmiotowego z założenia ma charakter elastyczny, pozostawiając znaczny margines swobody w ocenie, czy dane zachowanie pozostaje w granicach prawa podmiotowego, czy też stanowi jego nadużycie. Celowi temu służy oparcie art. 5 k.c. o klauzulę generalną, odsyłającą do zasad współżycia społecznego - której treść wymaga każdorazowo doprecyzowania na gruncie konkretnej sprawy. Z tego powodu możliwość tworzenia przez Sąd Najwyższy ogólnych i uniwersalnych standardów interpretacyjnych jest w tym zakresie w poważnym stopniu ograniczona". Twierdzenie, że rażąco niemoralne jest postępowanie wierzyciela dochodzącego

od dłużnika zapłaty, w sytuacji gdy ten dłużnik, jako profesjonalny podmiot prowadzący działalność gospodarczą, zaniedbał ze względów rodzinnych nadzoru nad czynnościami swego przedstawiciela w prowadzonym przedsiębiorstwie nie zasługuje na akceptację. Jak przyjęto w judykaturze art. 5 k.c. ustanawia zakaz korzystania z praw podmiotowych sprzecznie ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem prawa lub zasadami współżycia społecznego. Klauzula nadużycia prawa ma jednak szczególny charakter i mimo że, co do zasady, dopuszczalne jest odwołanie się do niej również w stosunkach między przedsiębiorcami, to z ograniczeniem do wyjątkowych sytuacji. Specyfika obrotu gospodarczego, konieczność ciągłego i świadomego ponoszenia ryzyka, które profesjonalści powinni umieć przewidywać powoduje, że przyznanie im nieograniczonej możliwości do powoływania się na art. 5 k.c. mogłoby prowadzić do praktycznego uchylenia zasady trwałości umów, stanowiąc zagrożenie dla pewności i bezpieczeństwa obrotu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2006 r., V CSK 111/05, z dnia 24 kwietnia 2014 r., III CSK 178/13).

Nie uzasadnia również w sposób dostateczny powołanej przyczyny kasacyjnej wskazanie na naruszenie przepisów prawa procesowego dotyczących uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji w zakresie szczegółowego odniesienia się do zarzutów apelacyjnych.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania i orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 13 ust. 4 pkt w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu - jedn. tekst: Dz. U. 2013 r., poz. 461).